

Szegedi Tudományegyetem
Nyelvtudományi Doktori Iskola
Elméleti Nyelvészet Program

**Four repair operations in Hungarian conversations in the
light of cross-linguistic examinations**

TÉZISEK

Németh Zsuzsanna

Témavezető:

Dr. Németh T. Enikő CSc

Szeged

2015

1 Bevezetés: A disszertáció célja és felépítése

Társalgásaink során számos olyan problémával kell szembenéznünk, amelyek megakadásra készíthetnek bennünket. Ezt a jelenséget több tudományterület keretein belül vizsgálják. A konverzációelemzés azoknak az eljárásoknak (practices) az összességét, „amelyekkel a társalgás egy résztvevője felfüggeszti a folyamatban levő cselekvésfolyamot (course of action) azért, hogy kezeljen egy, a produkció, észlelés vagy megértés során felmerülő lehetséges problémát”, javításnak nevezi (Kitzinger 2013: 229), és a társalgás egyik alapvető szerkezeti jelenségének tekinti (Sidnell–Stivers 2013: v). A javítás arra szolgál, hogy a verbális interakció szekvenciális kontextusában a konverzációs partnerek megteremtsék, fenntartsák és megvédjék a valóság közös értelmezését, vagyis az interszubjektivitást (Schegloff 1992: 1338). Ez választ ad arra a kérdésre, hogy a javítás definíciójában mit jelent a probléma fogalma. Probléma minden, amit a beszélők úgy ítélnek meg, hogy az interszubjektivitás fenntartását veszélyezteti.

Míg a konverzációelemzés interakciós szempontból vizsgálja a javítást, a pszicholingvisztika és a fonetika, amely a megakadásjelenségek korrekcióját tekinti javításnak (Gósy 2004: 15), figyelmét a jelenség kognitív, ill. fonetikai aspektusaira összpontosítja. Mivel disszertációmban a javítási mechanizmus interakcióban betöltött szerepére helyezem a hangsúlyt, vizsgálódásom kiindulópontja a konverzációelemzés elméleti kerete.

Ebben a keretben a javítási jelenséget széles körben vizsgálták (l. pl. Schegloff–Jefferson–Sacks 1977; C. Goodwin 1980, 1981; M. H. Goodwin 1983; Heritage 1984; Jefferson 1972, 1974, 1987; Fox–Hayashi–Jasperson 1996; Drew 1997; Stivers 2005; Robinson 2006; Wilkinson–Weatherall 2011; Schegloff 1979, 1987, 1992, 1997a, b, 2000, 2008a, b, 2013). Az angolon kívül számos más nyelvvel is foglalkoztak e tekintetben. A *konverzációelemzés kézikönyvében* Kitzinger (2013: 229) például a következő nyelveket említi: brazil portugál (Guimaraes 2007), finn (Laakso–Sorjonen 2010), francia (Maheux–Pelletier–Golato 2008), német (Egbert 1996, 2004), indonéz (Wouk 2005), japán (Fox et al. 1996; Hayashi 2003), koreai (Kim 1993, 2001), mandarin (Wu 2006; Luke–Zhang 2010), norvég (Svennevig 2008), orosz (Bolden–Mandelbaum–Wilkinson 2012). Míg Fox és munkatársai (2009) hét nyelvben végeztek összehasonlító vizsgálatot az önjavításra nézve (angol, bikol, szocsiapam csinanték, finn, indonéz, japán, mandarin), Fox, Maschler és Uhmman (2010) az angolt, a hébert és a németet hasonlították össze szintén az önjavítás szempontjából. A magyarban Lerch (2007) és Németh (2012a, b, c, 2013, 2014) az önjavítást, Szabó (2012) a küljavítást vizsgálta. Disszertációmban az önjavítást veszem górcső alá.

Schegloff (2013) tíz önjavító stratégiát jellemez, amelyeknek az a feladatuk, hogy „foglalkozzanak egy vélt problémával a társalgás egy folyamatban levő fordulójában, vagy megváltoztassák a fordulót olyan módon, hogy a változtatás következményekkel bírjon az interakcióra nézve” (Schegloff 2013: 43). Ezek a *javítási műveletek* a következők: ismétlés (recycling), csere (replacing), kihagyás (deleting), keresés (searching), zárójelezés (parenthesizing), szekvencia-ugrás (sequence-jumping), újraformázás (reformatting), újrarendezés (reordering), beszúrás (inserting), törlés (aborting). Míg a konverzációelemzés szakirodalmában az önjavítás mechanizmusa mindig is központi helyet foglalt el, az egyes javítási műveleteknek önmagukban viszonylag kevés figyelmet szenteltek. Schegloff említett tanulmányán kívül kivételnek számít Fox et al. 2009 és 2010, amely tanulmányok középpontjában az ismétlés és a csere áll (a nyelveket l. fent). Luke és Zhang (2010), a beszúrást tanulmányozta a mandarinban, Wilkinson és Weatherall (2011) pedig szintén a beszúrást vette górcső alá a brit, az új-zélandi és az amerikai angolban. A magyart tekintve a jelen dolgozat eddig publikált eredményein kívül (Németh 2012a, b, c, 2013, 2014) Lerch (2007) az ismétlés által érintett lexikai kategóriákat vizsgálta. Látható, hogy még kevesebben voltak azok, akik több különböző javítási műveletet hasonlítottak össze (Fox et al. 2009; Fox et al. 2010; Németh 2012a, b, c, 2013, 2014), azok pedig, akik több nyelvben hasonlítottak össze több javítási műveletet, csupán Fox et al. (2009) és Fox et al. (2010).

Ezt a két tanulmányt alapul véve, amelyek összesen kilenc nyelvet érintettek, úgy tűnik, hogy valamennyi vizsgált nyelvben az ismétlés gyakoribb javítási művelet, mint a csere. Ez a következő kutatási kérdéseket veti fel: Tetteen érhető hasonló gyakorisági különbség az ismétlés és a csere között a magyarban? Vagyis: az ismétlés és a csere gyakorisága magyar nyelvű társalgásokban támogatja Fox és munkatársainak 2009-es és 2010-es eredményeit? Ha igen, mivel magyarázhatnánk ezt a több nyelvben megfigyelhető különbséget a két javítási művelet között?

A dolgozat általános céljai ennek megfelelően a következők voltak: 1) az ismétlés és a csere egymással való összevetése magyar nyelvű társalgásokban, ezután az eredmények összehasonlítása az eddig vizsgált nyelvek eredményeivel, majd 2) egy olyan modell kidolgozása, amelynek segítségével bármely két javítási művelet összevethető egymással. A modell kidolgozása további javítási műveletek vizsgálatát tette indokolttá. Mivel az ismétlésen és a cserén kívül a beszúrás és a törlés kapta a legnagyobb figyelmet a konverzációelemzés eddigi szakirodalmában, a modellt az ismétlés, a csere, a beszúrás és a törlés műveletének tanulmányozására építettem.

A konverzációelemzés természetes, hétköznapi beszélgetéseket hang-, ill. videofelvételek formájában rögzít, és ezeket a felvételeket tekinti *adat*nak (Mondada 2013). A jelen disszertáció célkitűzései az adatforrások ennél szélesebb spektrumát igényelték. A magyar nyelvű, hétköznapi, félspontán társalgásokat tartalmazó korpuszon kívül felhasználtam korábbi kutatások eredményeit, valamint saját intuícióm is. Hogy ezeket a forrásokat megfelelő módon integrálni tudjam, kutatásomra metaelméleti szempontból is reflektáltam a dolgozatban. Ehhez Kertész és Rákosi (2012, 2014) plauzibilis argumentációs modelljét használtam (p-modell). A p-modell olyan plauzibilis állításokat tekint *adat*nak, amelyek direkt forrásból (korpusz, nyelvi intuíció, kísérlet) származnak (Kertész–Rákosi 2012: 169). Disszertációmban ezt az adatfelfogást követtem, a rögzített felvételekre pedig a *korpusz* terminussal utalok a dolgozatban.

A dolgozat felépítése a következő: a 2. fejezetben bemutatom a kutatás metaelméleti, a 3. fejezetben pedig tárgytudományos hátterét, majd a 4. fejezetben a vizsgálat korpuszát és módszereit. Ezután jellemzem a négy vizsgált javítási műveletet (5. fejezet), majd összehasonlítom az ismétlést és a cserét magyar nyelvű társalgásokban, és az eredményeket összevetem az eddig e tekintetben vizsgált nyelvekkel (6. fejezet). Ezután kiterjesztem a kutatást a beszúrásra és a törlésre, és megkísérlek kidolgozni egy olyan modellt, amellyel bármely két javítási művelet összevethető egymással (7. fejezet). Ezután összegzem a dolgozat eredményeit (8. fejezet).

2. A vizsgálat korpusza és módszerei

A dolgozat empirikus vizsgálataihoz használt magyar nyelvű korpusz teljes hossza 4 h 58 min 42 sec. A félspontán, hétköznapi társalgások egyenként 3, egymással baráti viszonyban levő résztvevővel zajlottak. A korpusz összesen 38 felnőtt 17 interakcióját tartalmazza, melyekből 9 az SZTE Pszichológiai Intézetének Mérei Ferenc Viselkedéselemző Laboratóriumában készült, 8 beszélgetés pedig a BEA-adatbázis részét képezi (Gósy 2012).

Noha a disszertáció kiinduló tárgytudományos elméleti kerete a konverzációelemzés, a Bevezetésben megállapított kutatási célok arra készítettek, hogy több szempontból eltérjek a „konverzációelemzés mentalitásától” (Schenkein 1978). Egyrészt az *adat* terminust nem a konverzációelemzés, hanem a p-modell (Kertész–Rákosi 2012, 2014) meghatározása alapján használom a dolgozatban (I. Bevezetés). Másrészt, a konverzációelemzés keretében nem teljes körben elfogadott statisztikai módszereket is használok a kvalitatív és kvantitatív elemzéseken kívül. Mindezek miatt a konverzációelemzés csupán a dolgozatom kiinduló keretét képezi.

Metodológiai szempontból a dolgozat három fő részre osztható. Míg az 5. fejezet az ismétlés, a csere, a beszúrás és a törlés műveletét jellemzi példák segítségével (kvalitatív analízis), a 6. és a 7. fejezet a kutatás két egymást követő fázisát mutatja be (kvalitatív, kvantitatív és statisztikai elemzés). Az első fázisban azt vizsgáltam, hogy a korpusz beszélői milyen hosszúságú és milyen szintaktikai osztályú szavakban alkalmazzák az ismétlés, ill. a csere műveletét, valamint, hogy a javítási művelet típusa, a javított szegmentum hossza és/vagy szintaktikai osztálya befolyásolja-e a javításkezdeményezés helyét. A vizsgálatok elvégzése után összehasonlítottam eredményeimet Fox és munkatársainak 2009-es és 2010-es megfigyeléseivel. A 6. fejezet eredményei motiválták a kutatás második fázisát. A 7. fejezetben kidolgoztam a javítási műveletek preferenciahierarchiájának modelljét, amely egymáshoz képest jellemzi a javítási műveleteket. A javítás definíciójából kiindulva az összevetés alapja a műveleteknek az az inherens közös tulajdonsága, hogy felfüggesztik a folyamatban levő forduló, és ezáltal a folyamatban levő cselekvés előrehaladását.

3. A disszertáció eredményei és további lehetséges kutatási irányok

Dolgozatomban a metaelméleti részeket beépítettem a tárgy tudományos érvelésembe, ami a tárgy tudományos eredményeimet megbízhatóbbá tette a következő okokból:

1. Az adatok széles spektrumára támaszkodtam (direkt forrásból származó plauzibilis állítások), és olyan állításokra is, amelyek plauzibilis következtetések konklúziói, azaz indirekt forrásból származnak. A felhasznált direkt és indirekt források két csoportra oszthatók. Az első csoportot a korábbi szakirodalom kvalitatív, kvantitatív és statisztikai vizsgálatai képezik, valamint azok a következtetések, amelyeket e vizsgálatok alapján hajtottak végre. A második csoportba a saját kvalitatív, kvantitatív és statisztikai vizsgálataim tartoznak, és azok a következtetések, amelyeket e vizsgálatok alapján hajtok végre. Több statisztikai módszert is használok a dolgozatban (khi-négyzet próba, Phi Cramer együttható megállapítása, khi-négyzet illeszkedésvizsgálat), amelyeknek az eredményei erősítik egymást. Végül a modell felállításában saját intuícióm is szerepet kapott. A felsorolt adatforrásokat a kutatás során integráltam.
2. A metateoretikus megközelítés a problémamegoldást is hatékonyabbá tette a dolgozatban. Amikor az érvelés egy pontján több, egymásnak ellentmondó állítás is egyidejűleg plauzibilis volt (p-inkonzisztencia), több szempontból újraértelmeztem a

korábban elfogadott hipotéziseket, adatokat, adatforrásokat és metodológiai normákat (azaz a p-kontextust), és a p-modell által nyújtott valamely problémamegoldó eljárást alkalmaztam. A javítási műveletek preferenciahierarchiájának modelljét így nem lineáris, hanem ciklikus és prizmatikus érvelési folyamattal állítottam elő. Míg a ciklikusság a p-kontextus ismétlődő újraértékeléséből eredt, a prizmatikusságot az jelentette, hogy ez az újraértékelés mindig újabb és újabb perspektívából történt. Mindebből az következik, hogy eredményeim nem véglegesek, a problémáknak további alternatív megoldásai és további argumentációs ciklusok lehetségesek.

Tárgytudományos eredményeim, melyeket a fent leírt módon nyertem, a következők:

1. A javítási műveletek az azonos fordulóban történő önjavítás alkategóriáját képezik.
2. A javítási művelet fogalmát definiáltam a következőképpen: olyan eljárások (practices), amelyekkel a társalgás egy résztvevője felfüggeszti a folyamatban levő fordulóját azért, hogy kezeljen egy, a produkció, észlelés vagy megértés során felmerülő lehetséges problémát, vagy csupán megváltoztassa a fordulót olyan módon, hogy az következménnyel bírjon az interakcióra nézve (kezelést igénylő probléma fölmerülése nélkül).
3. Az olyan ismétlés javítási műveletként való értelmezése mellett érveltem, amely kizárólag a fordulóban soron következő egység elhalasztására szolgál, amennyiben a jelenség eleget tesz a javítási művelet 2-ben megállapított definíciójának.
4. A hasonló céllal alkalmazott más eljárások (pl. *uh(m)*, *y'know*, a magyarban az *ö*) javítási műveletként való értelmezése mellett érveltem, amikor azok kizárólag a fordulóban soron következő egység elhalasztására szolgálnak, és eleget tesznek a javítási művelet 2-ben megállapított definíciójának.
5. A magyar korpusz beszélői az ismétlés alkalmazása során az egy szótagú funkciószavakat részesítik előnyben, és a magyar korpusz ismétléseiben a szintaktikai osztály nagyobb szerepet játszik, mint a szóhossz.
6. A funkciószó-ismétléshez kapcsolódó eredményeim a magyarban támogatják Fox és munkatársainak (2010: 2504) megfigyeléseit, akik azt jósolják, hogy azokban a nyelvekben, amelyekben vannak a tartalmas szavakat megelőző funkciószavak (többnyire azok a nyelvek, amelyekben az ige elöl, ill. középen van), a beszélők inkább funkciószavakat ismételnék.

7. A magyar korpusz beszélői a csere alkalmazása során a több szótagú tartalmas szavakat részesítik előnyben, és a cserében a szóhossz nagyobb szerepet játszik, mint a szintaktikai osztály. Ez a magyar nyelv gazdag morfológiai szerkezetével is magyarázható.
8. A vizsgálat támogatta azokat a korábbi kutatásokat (Fox et al. 2009), amelyek megmutatták, hogy a javításkezdeményezés – a javítási műveletek interakciós funkcióival összhangban – ismétlésnél a szó felismerhető befejezettsége után, cserénél pedig a szó felismerhető befejezettsége előtt jellemző. A magyar azok közé a nyelvek közé tartozik, amelyekben a beszélők főleg egy szótagú szavakban javítanak, így a nemzetközi eredményeknek megfelelően a javításkezdeményezés legtöbbször a szó felismerhető befejezettsége után történik. A két szótagú szavakban megjelenő javításkezdeményezéseket tekintve a legtöbb vizsgált nyelvben semmilyen preferenciát nem mutatnak a beszélők (Fox et al. 2009: 100). Ez a magyarról is elmondható. A magyarban továbbá a két szótagú szavak javításkezdeményezését érintő kiegyenlítettséget a halasztó szerepű funkciószó-ismétlések (késői javításkezdeményezés) ellenpólusaként nem csupán a tartalmas szavak cseréi (korai javításkezdeményezés) okozzák, hanem azok a két szótagú tartalmas szavak is, amelyek ismétlésben vesznek részt, és korai javításkezdeményezés jellemző rájuk.
9. Azt feltételeztem, hogy azokban a nyelvekben, amelyekben a beszélők a funkciószó-ismétlést többnyire a soron következő tartalmas szó elhalasztására használják, és főleg tartalmas szavakat cserélnek, az ismétlés és a csere funkciója nem független egymástól. Az ismétlés ezekben a nyelvekben stratégiaként szolgálhat a csere elkerülésére. Fox és munkatársainak (2010) eredményei, valamint a magyart érintő megfigyeléseim támogatták ezt a hipotézist.
10. Mind az újraindítás (a szó felismerhető befejezettsége előtt kezdeményezett ismétlés), mind a szó felismerhető befejezettsége után kezdeményezett ismétlés szolgálhat eszközként egy nem megfelelő szegmentum produkciójának, és így egy potenciális cserének a megelőzésére. A különbség az, hogy a szó felismerhető befejezettsége után kezdeményezett ismétlés esetében a probléma még a célszó előtt, az újraindítás esetén pedig már csupán a célszó elindítása után, a szó belsejében merül föl. Ezt támogatja az a megfigyelés, hogy az eddig vizsgált nyelvekben az újraindítás és a csere ugyanazokat a szintaktikai osztály és szóhossz-kategóriákat érinti.
11. Mindezek és Fox et al. (2009) eredményei alapján egy preferenciahierarchia állítható fel a szó felismerhető befejezettsége után kezdeményezett ismétlés, az újraindítás és a

cseré között: ha a beszélők időnyerési céllal nem tudják alkalmazni a szó felismerhető befejezettsége után kezdeményezett ismétlést (pl. mert az adott nyelv szerkezete nem teszi azt lehetővé), inkább újraindítják a problémás (elhalasztani kívánt szót), csak hogy elkerüljék a cserét. E preferenciahierarchia segíthet annak magyarázatában, hogy az ismétlések és a cserék egymáshoz viszonyított aránya a vizsgált nyelvekben megközelítőleg megegyezik. Az is feltehető továbbá, hogy míg az ismétlések és a cserék egymáshoz viszonyított aránya megközelítőleg állandó a nyelvekben, az ismétlés kategóriáján belül a korai és a késői javításkezdeményezések egymáshoz viszonyított aránya az egyes nyelvek morfoszintaktikai szerkezetének függvénye. Mindez támogatja a nyelvtan és a javítás kapcsolata mellett érvelő korábbi tanulmányokat (pl. Fox et al. 1996; Rieger 2003; Lerch 2007; Fox et al. 2009; Fox et al. 2010).

- 12.** Kísérletet tettem egy olyan modell létrehozására, amely négy javítási művelet technológiáját jellemzi: az ismétlést, a beszúrását, a cserét és a törlést. Az összevetés alapja a műveleteknek az az inherens közös tulajdonsága volt, hogy felfüggesztik a folyamatban levő forduló, és ezáltal a folyamatban levő cselekvés előrehaladását. Három jegyet különítettem el, amelyek a progresszivitás (előrehaladás) megszakítását mint tulajdonságot alkotják a műveletekben. Ezek a retrospektivitás, a redundancia, valamint a nem megfelelő szegmentum jegye. Amellett érveltem, hogy minél több szempontból megsérti egy művelet a progresszivitás preferenciáját, annál kevésbé lesz preferált a javítási mechanizmusban.
- 13.** Mivel ez a preferenciahierarchia-hipotézis egy lehetséges magyarázatot kínál az ismétlésnek és a cserének az eddig vizsgált nyelvekben tapasztalt gyakorisági különbségére, potenciális választ kínál a disszertáció fő kérdésére. Egyben az eddig feltételezett egyirányú kapcsolat helyett kétirányú kapcsolatot feltételez az interszubjektivitás és a cselekvés progresszivitásának alapelve között.
- 14.** A modell tesztelése csak indirekt úton, egy szubhipotézis felállításával volt lehetséges. Amellett érveltem, hogy mind a négy vizsgált javítási művelet változtat valamit azon a fordulón, amelyben alkalmazzák. Ha ugyanabban a fordulóban egymás után több műveletet alkalmaz a beszélő, akkor minden egyes művelet az előző művelet által megváltoztatott fordulón változtat. Az egyes fordulóverziók így egymásba kapcsolódnak, és az egyazon cselekvés során alkalmazott javítási műveletek nem függetlenek egymástól. Ennek alapján feltehető, hogy kiválasztásukban funkcióik mellett az is szerepet játszik, hogy hány szempontból sértik meg a progresszivitás

preferenciáját. A szubhipotézis teszteléséhez megvizsgáltam minden olyan egymással szomszédos javítási műveletet a korpuszban, amely ugyanazon cselekvés kivitelezésében vett részt. Az eredmények alapján a szubhipotézis plauzibilis, ez pedig indirekt módon támogatja a jelöltségi hipotézist.

Összefoglalva a dolgozat tárgy tudományos eredményeit, megállapítható, hogy a javítási műveletek alkalmazásában legalább három tényező játszik szerepet: a javítási művelet funkciója, az, hogy hányféle módon sérti meg a cselekvés előrehaladásának preferenciáját, valamint az adott nyelv morfoszintaktikai szerkezete. Ez további érvet jelent a grammatika és a pragmatika interakciója mellett.

A redundancia, a retrospektivitás és a nem megfelelő szegmentum jegye nem kimondottan a javítási műveletekhez tartozik, hanem a progresszivitás megszakításának tulajdonságát alkotja. Ezért ahhoz, hogy közvetlenül tudjuk tesztelni a jelöltségi hipotézist (azaz meg tudjuk állapítani az egyes jelöltségi kategóriák gyakoriságát a korpuszban), valamennyi olyan esetet be kell vonnunk a vizsgálatba, ahol a forduló progresszivitása felfüggesztődik. Az önjavító javítási műveletek mellett így számításba kell vennünk azokat a jelenségeket is, ahol a folyamatban levő forduló progresszivitása javítás nélkül függesztődik föl. Ez, valamint az egyes javítási műveletek technikájának és interakciós szerepének magyarban való vizsgálata további kutatásaim célját képezi.

Hivatkozások

- Bolden, Galina B. – Jenny Mandelbaum – Sue Wilkinson 2012. Pursuing a response by repairing an indexical reference. *Research on Language and Social Interaction* 45(2): 137–155.
- Drew, Paul 1997. ‘Open’ class repair initiators in response to sequential sources of troubles in conversation. *Journal of Pragmatics* 28: 69–101.
- Egbert, Maria M. 1996. Context sensitivity in conversation analysis: Eye gaze and the German repair initiator ‘bitte’. *Language in Society* 25(4): 587–612.
- Egbert, Maria M. 2004. Other-initiated repair and membership categorization: Some conversational events that trigger linguistic and regional membership categorization. *Journal of Pragmatics* 36: 1467–1498.
- Fox, Barbara A. – Makoto Hayashi – Robert Jasperson 1996. Resources and repair: A cross-linguistic study of syntax and repair. In Elinor Ochs – Emanuel A. Schegloff – Sandra

- A. Thompson (Eds.) *Interaction and Grammar*. Cambridge: Cambridge University Press. 185–237.
- Fox, Barbara A. – Fay Wouk – Makoto Hayashi – Steven Fincke – Liang Tao – Marja-Leena Sorjonen – Minna Laakso – Wilfrido Flores Hernandez 2009. A cross-linguistic investigation of the site of initiation in same-turn self-repair. In Jack Sidnell (Ed.) *Conversation Analysis: Comparative Perspectives*. Cambridge: Cambridge University Press. 60–103.
- Fox, Barbara A. – Yael Maschler – Susanne Uhmann 2010. A cross-linguistic study of self-repair: Evidence from English, German, and Hebrew. *Journal of Pragmatics* 42: 2487–2505.
- Goodwin, Charles 1980. Restarts, pauses, and the achievement of a state of mutual gaze at turn-beginning. *Sociological Inquiry* 50: 272–302.
- Goodwin, Charles 1981. *Conversational Organization: Interaction Between Speakers and Hearers*. New York: Academic Press.
- Goodwin, Marjorie Harness 1983. Aggravated correction and disagreement in children's conversations. *Journal of Pragmatics* 7: 657–677.
- Gósy, Mária 2004. A spontán magyar beszéd megakadásainak hallás alapú gyűjteménye [An audition-based collection of spontaneous Hungarian speech disfluencies]. In Mária Gósy (Ed.) *Beszéd kutatás 2004* [Speech Research 2004]. Budapest: MTA Nyelvtudományi Intézet. 6–18.
- Gósy, Mária 2012. Multifunkcionális beszélt nyelvi adatbázis – BEA [A multifunctional spontaneous speech database – BEA]. In Gábor Prószéky – Tamás Váradi (Eds.) *Általános Nyelvészeti Tanulmányok XXIV. Nyelvtechnológiai Kutatások* [Studies in General Linguistics XXIV. Language Technology Research]. Budapest: Akadémiai Kiadó. 329–349.
- Guimaraes, Estefania 2007. *Talking About Violence: Women Reporting Abuse in Brazil*. Unpublished PhD Dissertation, UK: University of York.
- Hayashi, Makoto 2003. Language and the body as resources for collaborative action: A study of word searches in Japanese conversation. *Research on Language and Social Interaction* 36(2): 109–141.
- Heritage, John – J. Maxwell Atkinson 1984. Preference organization. In J. Maxwell Atkinson – John Heritage (Eds.) *Structures of Social Action: Studies in Conversation Analysis*. Cambridge: Cambridge University Press. 53–56.

- Jefferson, Gail 1972. Side sequences. In David Sudnow (Ed.) *Studies in Social Interaction*. New York: Free Press. 294–338.
- Jefferson, Gail 1974. Error correction as an interactional resource. *Language in Society* 3: 181–199.
- Jefferson, Gail 1987. On exposed and embedded correction in conversation. In Graham Button – John R. E. Lee (Eds.) *Talk and Social Organisation*. Clevedon, UK: Multilingual Matters. 86–100.
- Kertész, András – Rákosi Csilla 2012. *Data and Evidence in Linguistics: A Plausible Argumentation Model*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kertész, András – Rákosi Csilla 2014. *The Evidential Basis of Linguistic Argumentation*. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Kim, Kyu-Hyun 1993. Other-initiated repair sequences in Korean conversation as interactional resources. In Soonja Choi (Ed.) *Japanese/Korean Linguistics III*. Center for the Study of Language and Information: Leland Stanford Junior University. 3–18.
- Kim, Kyu-Hyun 2001. Confirming intersubjectivity through retroactive elaboration: Organization of phrasal units in other-initiated repair sequences in Korean conversation. In Margret Selting – Elizabeth Couper-Kuhlen (Eds.) *Studies in Interactional Linguistics*. Amsterdam: John Benjamins. 345–372.
- Kitzinger, Celia 2013. Repair. In Jack Sidnell – Tanya Stivers (Eds.) *The Handbook of Conversation Analysis*. Oxford: Wiley-Blackwell. 229–256.
- Laakso, Minna – Marja-Leena Sorjonen 2010. Cut-off or particle – Devices for initiating self-repair in conversation. *Journal of Pragmatics* 42: 1151–1172.
- Lerch, Ágnes 2007. Az ismétlés mint az önjavítás eszköze a magyarban [Repetition as a means of self-repair in Hungarian]. In Tamás Gecső – Csilla Sárdi (Eds.) *Nyelvelmélet – nyelvhasználat* [Language Theory and Language Use]. Budapest: Tinta Könyvkiadó. 123–130.
- Luke, Kang-Kwong – Wei Zhang 2010. Insertion as a self-repair device and its interactional motivations in Chinese conversation. *Chinese Language and Discourse* 1: 153–182.
- Maheux-Pelletier, Genevieve – Andrea Golato 2008. Repair in membership categorization in French. *Language in Society* 37(5): 689–712.
- Mondada, Lorenza 2013. The conversation analytic approach to data collection. In Jack Sidnell – Tanya Stivers (Eds.) *The Handbook of Conversation Analysis*. Oxford: Wiley-Blackwell. 32–56.

- Németh, Zsuzsanna 2012a. Az ismétlés és a csere interakciós funkciói magyar nyelvű spontán társalgásokban [The interactional functions of recycling and replacement repairs in spontaneous Hungarian conversations]. In Mária Gósy (Ed.) *Beszéd kutatás 2012* [Speech Research 2012]. Budapest: MTA Nyelvtudományi Intézet. 154–167.
- Németh, Zsuzsanna 2012b. Recycling and replacement self-repairs in spontaneous Hungarian conversations. In Balázs Surányi – Diána Varga (Eds.) *Proceedings of the First Central-European Conference for Postgraduate Students*. Piliscsaba: Pázmány Péter Catholic University. 211–224.
- Németh, Zsuzsanna 2012c. Recycling and replacement repairs as self-initiated same-turn self-repair strategies in Hungarian. *Journal of Pragmatics* 44: 2022–2034.
- Németh, Zsuzsanna 2013. A javításkezdeményezés helye és a javítási műveletek a magyarban [The site of repair initiation and repair operations in Hungarian]. In Zsuzsanna Gécseg (Ed.) *LingDok 12*. Szeged: JATEPress. 177–198.
- Németh, Zsuzsanna 2014. A javítási műveletek jelöltségi hipotézise [The markedness hypothesis of repair operations]. *Jelentés és Nyelvhasználat* 1: 29–54.
- Rieger, Caroline L. 2003. Repetitions as self-repair strategies in English and German conversations. *Journal of Pragmatics* 35: 47–69.
- Robinson, Jeffrey D. 2006. Managing trouble responsibility and relationships during conversational repair. *Communication Monographs* 73(2): 137–161.
- Schegloff, Emanuel A. 1979. The relevance of repair to syntax-for-conversation. In Talmy Givón (Ed.) *Syntax and Semantics XII*. New York: Academic Press. 261–286.
- Schegloff, Emanuel A. 1987. Recycled turn beginnings, a precise repair mechanism in conversation's turn-taking organization. In Graham Button – John R. E. Lee (Eds.) *Talk and Social Organisation*. Clevedon, UK: Multilingual Matters. 70–85.
- Schegloff, Emanuel A. 1992. Repair after next turn: The last structurally provided place for the defense of intersubjectivity in conversation. *American Journal of Sociology* 95: 1295–1345.
- Schegloff, Emanuel A. 1997a. Third turn repair. In Gregory R. Guy – Crawford Feagin – Deborah Schiffrin – John Baugh (Eds.) *Towards a Social Science of Language: Papers in Honour of William Labov II*. Amsterdam: John Benjamins. 31–40.
- Schegloff, Emanuel A. 1997b. Practices and actions: Boundary cases of other-initiated repair. *Discourse Processes* 23(3): 499–545.
- Schegloff, Emanuel A. 2000. When 'others' initiate repair. *Applied Linguistics* 21: 205–243.

- Schegloff, Emanuel A. 2008a. *Ten Operations in Self-initiated, Same-Turn Repair*. Paper presented at the conference on repair and intersubjectivity in talk and social interaction, University of Toronto.
- Schegloff, Emanuel A. 2008b. *Self-initiated, Same-Turn Repair: Three Core Topics*. Paper presented at the workshop on repair and intersubjectivity in talk and social interaction, University of Toronto.
- Schegloff, Emanuel A. 2013. Ten operations in self-initiated, same-turn repair. In Makoto Hayashi – Geoffrey Raymond – Jack Sidnell (Eds.) *Conversational Repair and Human Understanding*. Cambridge: Cambridge University Press. 41–70.
- Schegloff, Emanuel A. – Gail Jefferson – Harvey Sacks 1977. The preference for self-correction in the organization of repair in conversation. *Language* 53: 361–382.
- Schenkein, Jim 1978. Sketch of an analytic mentality for the study of conversational interaction. In Jim Schenkein (Ed.) *Studies in the Organization of Conversational Interaction*. New York: Academic Press. 1–6.
- Sidnell, Jack – Tanya Stivers (Eds.) 2013. *The Handbook of Conversation Analysis*. Oxford: Wiley-Blackwell.
- Stivers, Tanya 2005. Modified repeats: One method for asserting primary rights from second position. *Research on Language and Social Interaction* 38(2): 131–158.
- Svennevig, Jan 2008. Trying the easiest solution first in other-initiation of repair. *Journal of Pragmatics* 40(2): 333–348.
- Szabó, Tamás Péter 2012. „Kirakunk táblákat, hogy csúnyán beszélni tilos”. A javítás mint gyakorlat és mint téma diákok és tanáraik metanyelvében [Repair as Communication Practice – Repair as Discourse Topic. A Multi-Faceted Investigation of Hungarian School Metalanguage]. Dunajská Streda: Gramma.
- Wilkinson, Sue – Ann Weatherall 2011. Insertion repair. *Research on Language and Social Interaction* 44: 65–91.
- Wouk, Fay 2005. The syntax of repair in Indonesian. *Discourse Studies* 7(2): 237–258.
- Wu, Ruy-Juan Regina 2006. Initiating repair and beyond: The use of two repeat-formatted repair initiations in Mandarin conversation. *Discourse Processes* 41(1): 67–109.